

PROGRAM KONTROLE I SMANJENJA POPULACIJE PASA LUTALICA NA TERITORIJI OPŠTINE BUJANOVAC

UVOD

Veliki broj napuštenih životinja (pasa lutilica) na ulicama našeg grada, naseljenih mesta i atara, rezultat je napuštanja kućnih ljubimaca od strane njihovih vlasnika. Sada već bivši kućni ljubimci prepušteni su sami sebi u borbi za goli život, a kao posledica toga dolazi do nekontrolisanog razmnožavanja, čime se već postojeći broj napuštenih životinja povećava..

Uzrok ovom problemu su loše navike ljudi i teška ekonomska situacija građana, koji zbog nedostatka sredstava za obeležavanje i vakcinaciju, pribegavaju izbacivanju pasa na ulicu. Zbog toga je neophodno:

1. Primeniti važeće odredbe Zakona
2. Stimulisati mere za sterilizaciju, vakcinaciju i obeležavanje pasa.
3. Izgraditi prihvatilište
4. Formirati službu.

Primenom ovih odredbi u praksi, stižu se uslovi za sankcionisanje nesavesnih i neodgovornih vlasnika kućnih ljubimaca, koji produkuju problem. Takođe je potrebno povećati higijenu u naseljenim mestima, kako bi se smanjila mogućnost prehranjivanja napuštenih pasa na ulici koji mogu da budu agresivni, što je potencijalna opasnost za ljude, decu i domaće životinje.

Lutilica je svaki pas koji se nađe na javnom mestu bez nadzora vlasnika i koji nije registrovan i obeležen u skladu sa zakonom.

Napušten pas je pas koji se nađe na javnom mestu bez nadzora vlasnika, a isti je obeležen ugradnjom mikro čipa ili tetoviranim brojem, te je na osnovu toga moguće pronaći njegovog vlasnika.

Lokalna samouprava je po zakonu nadležna za rešavanje ovog problema . Prvi korak je izrada **PROGRAMA KONTROLE I SMANJENJA POPULACIJE PASA LUTALICA(to je ovaj dokument)** u skladu sa specifičnostima svoje sredine.

Da bi Program bio uspešan, neophodna je saradnja nadležnog Ministarstva, Lokalne samouprave, veterinarara, udruženja za zaštitu životinja i građana.

Kako bi Program mogao biti uspešno realizovan, potrebno je obratiti pažnju na nekoliko bitnih elemenata:

- **ZAKONSKA REGULATIVA** je propisala efektivne, preventivne mere koje se odnose na: registraciju i obeležavanje pasa, vakcinaciju, odgovornost vlasnika, zabranu napuštanja kućnih ljubimaca i postupke sa napuštenim životinjama.(nadležnost - Ministarstvo)

- **IZRADA PROGRAMA KONTROLE I SMANJENJA POPULACIJE PASA LUTALICA NA TERITORIJI OPŠTINE**(nadležnost - Lokalna samouprava)

- **REGISTRACIJA I OBELEŽAVANJE** svih kućnih ljubimaca je ključna preventivna mera, kojom je olakšan nadzor nad njihovim kretanjem, trgovinom, prevozom, odnosno pronalaženjem izgubljenih, napuštenih i otuđenih ljubimaca. Na taj način svaki pas bi bio evidentiran i znao bi se njegov vlasnik..(Ministarstvo i Loklana samouprava, veterinaraska stanica)

- **STERILIZACIJA** je najefikasnija mera kojom se smanjuje broj lualica, reguliše brojnost populacije u prihvatilištima, kao i nekontrolisana reprodukcija napuštenih pasa (Ministarstvo, Lokalna samouprava, Fondovi, sredstva donacija, Veterinarska stanica)
- **PRIHVATILIŠTE** - opština mora osnovati prihvatilište i službu za zbrinjavanje napuštenih životinja. Prihvatilište mora biti opremljeno, a zaposleni obučeni za humano hvatanje životinja, kao i za rad sa životinjama u prihvatilištu. Životinje se iz prihvatilišta vraćaju vlasniku uz nadoknadu troškova, udomljavaju ili ustupaju drugim prihvatilištima i azilima udruženja za zaštitu životinja.(Lokalna samouprava, Veterinarska stanica, Kinolosko drustvo, Društvo za zaštitu životinja, građani).
- **FORMIRANJE SLUŽBE ZA RAD U PRIHVATILIŠTU I ZOOHIGIJENIČARSKOJ SLUŽBI** - Član. 46 Zakona o Veterini predviđa obavezu lokalne samouprave da na svojoj teritoriji organizuje službu koja obavlja poslove hvatanja i zbrinjavanja napuštenih životinja u prihvatilište za životinje (Lokalna samouprava, Veterinarska stanica)
- **UDOMLJAVANJE** pasa iz prihvatilišta je najhumaniji način zbrinjavanja napuštenih životinja. Sve životinje koje se daju na udomljavanje moraju biti vakcinisane, sterilisane i obeležene.(Udruženje za zaštitu životinja, Kinolosko drustvo, građani).
- **SARADNJA** svih učesnika u lancu rešavanja problematike pasa lualica, i preuzimanje odgovornosti sa svoj deo izvršenja programa.(Ministarstvo, Lokalna samouprava, komunalno preduzeće, veterinarska stanica, kinolosko drustvo, udruženje za zaštitu životinja i građani).
- **OBRAZOVANJE I INFORMISANJE** - ciljevi obrazovanja i informisanja su upoznavanje vlasnika pasa, kao i građana sa osobinama i potrebama pasa, sopstvenim motivima držanja pasa, zakonskim obavezama vlasnika pasa. Pored toga građanstvo se mora upoznati sa elementima **Programa kontrole i smanjenja populacije pasa lualica** u cilju boljeg razumevanja prava i odgovornosti svih učesnika u lancu rešavanja problema, a naročito obaveza vlasnika pasa.(služba informisanja lokalne samouprave, svi lokalni mediji, prosvetno školske ustanove u opštini, veterinarska stanica, udruženje za zaštitu životinja, kinolozi, ekološka udruženja..).
- **EUTANAZIJA** je najneefikasnija mera kontrole i rešavanja ove problematike po preporuci veterinara, nad agresivnim i neizlečivo bolesnim životinjama.(Veterinarska stanica)
- **FINANSIRANJE** - da bi program u celosti bio realizovan potrebno je predvideti i obezbediti finansijska sredstva za rad službi i funkcionisanje prihvatilišta, kao i za preventivne mere(obeležavanje, vakcinacija, dehelmintizacija i sterilizacija). - Budžet lokalne samouprave, sredstva iz Ministarstva, donacije...

Odgovornost za realizaciju svih tačaka Programa pada na teret Lokalne samouprave, a sprovođenje konkretnih mera iz ovog Programa koji se odnose na rad službe i prihvatilišta obaveza JU. Veterinarska stanica Bujanovac, po dogovoru za teritoriju opštine Bujanovac.

RAZLOZI ZA REŠAVANJE PROBLEMA

- **ZDRAVSTVENI** - sprečava se širenje i prenošenje zaraznih bolesti kao i bolesti koje su zajedničke ljudima i životinjama.(zoonoze)
- **SOCIJALNO-BEZBEDNOSNI** - smanjenje napada na građane kao i uznemiravanje javnog reda i mira.
- **HIGIJENSKO - EKOLOŠKI** - sprečava se rasturanje čvrstog otpada i smeća iz kontejnera, kanti, i deponija, izbegava se prljanje ulica , javnih površina i dečijih igrališta
- **ESTETSKI** - lepši izgled grada i naseljenih mesta, kako za građane tako i za turiste.
- **HUMANI ODNOS PREMA ŽIVOTINJAMA** - humano postupanje sa životinjama je mera u interesu i ljudi i životinja
- **EKONOMSKA OPRAVDANOST** – troškovi postojanja prihvatilišta i službe vremenom bi se višestruko isplatili - naspram troškova koje bi Lokalna samouprava morala da plati u slučaju odštetnih zahteva građana
- **EDUKATIVNI** – izgradnjom prihvatilišta opština Bujanovac dobija novi prostor za razne edukativne programe namenjene podizanju ukupne svesti građana, naročito dece o problemima pasa lualica.

Lokalna samouprava, svesna svoje odgovornosti i zakonske obaveze kada je u pitanju rešavanje ove problematike sagledavajući celokupnu paletu mogućih rešenja , a u cilju da se ponaša odgovorno i tako utiče na smanjenje i humano rešavanje problematike pasa lualica, trebala bi da podrži ovaj **Program** i potruđi se da se isti u praksi sprovede.

Ovaj Program je nastao kao rezultat neslaganja sa dosadašnjim načinom rešavanja problema pasa lualica. Cilj projekta je humaniji i savremeniji pristup rešavanju ovog problema, u skladu sa važećom regulativom, kao i sa pravnom regulativom i upravo donetim Zakonom o dobrobiti životinja.

Zakonske osnove za izradu projekta

1. **Zakon o veterinarstvu službeni glasnik RS br.91/2005**
2. **Zakon o zaštiti životne sredine sl. gl.br. 135/2004**
3. **Zakon o komunalnim delatnostima Sl. gl. RS br.16/97 i 42/98**
4. Pravilnik o načinu neškodljivog uklanjanja životinjskih leševa i otpadaka životinjskog porekla i o uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti i oprema za sabiranje, neškodljivo uklanjanje i utvrđivanje uzroka uginuća i prevozna sredstva za transport životinjskih leševa i otpadaka životinjskog porekla službeni list SFRJ br.53/89
5. Pravilnik o obeležavanju pasa i vođenju evidencije o obeleženim psima službeni glasnik RS br.91/2005
6. Pravilnik o uslovima i merama za humano hvatanje i uništavanje pasa i mačaka lualica službeni glasnik RS br.29/94
7. **Zakon o dobrobiti životinja** (izglasao u Skupštini RS 29.05.2009.g.)

Uz važeće propise korišćeni su i nacrti zakona koji regulišu ovu oblast, a koji su u skupštinskoj proceduri, kao i konsultacije sa inspekcijским službama, veterinarskom stanicom, udruženjima za zaštitu životinja.

Prilikom izrade ovog Programa sagledana su iskustva i praksa u rešavanju ove problematike u našem bližem okruženju.(Vranje)

SADAŠNJE STANJE I OCENA

Realna ocena je da je sadašnje stanje rešavanja problema pasa lotalica neodrživo i nezadovoljavajuće.

Problem prekomrenog broja pasa lotalica ranijih godina je rešavan povremenim akcijama lovaca- ubijanjem pasa lotalica na ulicama grada i naseljenih mesta.

Promenom Zakonskih propisa i zabranom ubijanja životinja zadnjih nekoliko godina problem se uvećao.

Prilikom izrade ovog Programa sagledali smo kako istu problematiku rešava naše bliže okruženje, te smo se vodili mišlju da na sličan način i mi rešimo pomenuti problem.

Izgraditi prihvatilište za napuštene životinje u veterinarskoj ambulanti Klenike koja je u sastavu Veterinarske stanice Bujanovac i pokrenuti proceduru za dobijanja svih dozvola.

Veterinarska stanica Bujanovac, u svom sastavu ima dovoljan broj obucenih i visoko strucnih ljudi za taj posao.

PREDLOG REŠENJA

U cilju rešavanja pomenutih problema predlažemo:

- Formiranje službe za hvatanje pasa lotalica i rad u prihvatilištu (Veterinarska stanica Bujanovac)
- Izgradnja i opremanje prihvatilišta za napuštene životinje
- Nabavku opreme za rad službe za rad u prihvatilištu (Vet.stanica Bujanovac)
- Saradnju sa udruženjima za zaštitu životinja po pitanju realizacije programa za smanjenje broja napuštenih životinja
- Saradnju sa udruženjima građana, medijima, veterinarskim i drugim službama, školama...
- Izmenu postojećih odluka, eventualno donošenje novih koje regulišu ovu oblast.
- Obeležavanje svih pasa na teritoriji opštine Bujanovca

OBJEKAT ZA SMEŠTAJ UHVAĆENIH ŽIVOTINJA – PRIHVATILIŠTE

U svrhu realizacije Programa, izgraditi objekat, po visokim standardima EU za prihvatanje i bezbedan boravak napuštenih životinja.

Predlažemo da se objekat za smeštaj uhvaćenih životinja izgradi u okviru veterinarske ambulante Klenike u Kleniku. Potrebno je u delu ograđenog prostora izgraditi sve potrebno za humani pristup rešavanju problema pasa lotalica u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

1. Izgrađen je vodovod;
2. Lokacija van naselja
3. Izgraditi veći broj boksova za pse kako bi se mogli razdvojiti: bolesni od zdravih, mali od velikih, agresivni od neagresivnih pasa, ženke sa mladuncima i karantin za posmatranje izolovanih pasa po nalogu inspekcije.
4. U dvorištu izgraditi nekoliko objekata za smeštaj pasa koji mogu slobodno da se kreću u krugu prihvatilišta.
5. Od glavnog puta, objektu se može nasmetano prići objektu u svim vremenskim prilikama.
6. Potrebno je dovesti struju u prihvatiliste, a potrebno je i osvetliti krug objekta, kao i prilazni put, što će se rešiti postavljanjem reflektora.
7. U okviru objekta predviđen je prostor za veterinarske preglede i intervencije veterinara, gde bi svaki uhvaćeni pas bio pregledan, očišćen od parazita, vakcinisan i obeležen, sto veterinarska stanica poseduje.
8. Sve ostale prostore i prostorije potrebne za rad prihvatilista za pse i macke lualice i napustene životinje (kancelarije, kupatila, prostorije za pripremu i cuvanje hrane, magacine za lekove, sredstva za rad, alat, prostorije za obavljanje poslova iz oblasti zdravstvene zastite i nege životinja...) u svom krugu poseduje Veterinarska ambulante Klenike..

SLUŽBA ZA RAD U PRIHVATILIŠTU

Da bi se ova služba formirala, potrebno je obezbediti sledeće:

1. **Obezbediti minimum dva radnika u prihvatilištu za pse.**
2. **Potrebna oprema za hvatanje životinja** sastojala bi se od:
 - Vozilo specijalne namene za prevoz uhvaćenih pasa (tipa pick-up, ili van)
 - Kavezi koji se montiraju u vozilo za hvatanje pasa prilikom transporta
 - Hvataljke za pse
 - Okovratnici i povoci
 - Korpe za agresivne pse
 - Mreža za hvatanje pasa na većem prostoru (dužine 10 m i širine 1,5m)
 - Hvataljke za hvatanje pasa sa dugačkom drškom
 - Kožne zaštitne rukavice sa kožnim navlakama - neophodne za hvatanje agresivnih pasa
 - Zaštitno odelo minimum 2 komada koje se koristi za hvatanje agresivnih pasa – otporno na ujede, pojačano na podlakticama i podkolenicama.
 - Zamke za pse - za hvatanje pasa kojima se ne može prići
 - Poseban frižider za patološki materijal
 - Standardna radna obuća i odeća za zaposlene radnike (zimsko i letnja)
 - Gumene čizme
 - Akumulatorski reflektori na punjenje .
 - Baterijske lampe
3. **Obuka i zaštita** - Svi radnici koji budu radili u prihvatilištu za pse moraju biti preventivno vakcinisani . Takođe, moraju proći obuku za hvatanje napuštenih pasa i rad u prihvatilištu.

STATUS SLUŽBE ZA RAD U PRIHVATILIŠTU

Veterinarska stanica Bujanovac je jedna celina firme registrovana za teritoriju opštine Bujanovac.

Za rešavanje ovog problema u opštini Bujanovac potrebno je formirati službu pri JU.Veterinarska Stanica Bujanovac. Pomenuta služba bi obavljala sve potrebne poslove oko hvatanja i zbrinjavanja napuštenih životinja u prihvatilištu, a na osnovu ugovora zaključenog između opštine Bujanovac i JU.Veterinarska Stanica Bujanovac.

Za opremanje službe opština Bujanovac mora obezbediti potrebna sredstva, kako bi ista mogla da funkcioniše uz saradnju sa veterinarskom stanicom..

PREDLOG DINAMIKE REALIZACIJE PROGRAMA

S obzirom na sadašnje stanje, obimnost problematike i materijalne mogućnosti predlažemo da se realizacija Programa izvede u fazama.

Napominjem da kod faznog rešavanja treba strogo voditi računa o **prioritetima i zakonskim obavezama**.

Predlažem da prioritete i faze realizacije utvrdi **Predsednik opštine, prdsednik Skupštine opštine i opštinsko veće**.

- U **prvoj fazi da se izgradi prihvatilište** za napuštene životinje i lualice u okviru veterinarske ambulante Klenike u Kleniku. Pre početka rada radnici moraju biti preventivno vakcinisani u Higijenskom zavodu u Leskovcu. **Rok za završetak prve faze je drugi kvartal 2009. godine**
- U drugoj fazi nabaviti nedostajuću **opremu za funkcionisanje prihvatilišta**

Rok za završetak druge faze je septembar 2009. godine.

OBRAZLOŽENJE

U opštini Bujanovac problem pasa lualica predstavlja temu o kojoj se na raznim forumima raspravljalo više godina. Najizraženiji problem je u gradu Bujanovcu ali je prisutan i u naseljenim mestima. Na rešavanju ove problematike nisu preduzimani značajniji dugoročni i planski koraci.

Izgradnjom prihvatilišta bio bi rešen deo gore navedenih problema, ali je potrebno i sprovesti program kontrole i smanjenja populacije napuštenih životinja u Bujanovcu i naseljenim mestima koji podrazumeva: sterilizaciju i kastraciju, obeležavanje svih pasa na teritoriji opštine, udomljavanje uhvaćenih pasa, edukaciju stanovništva, putem sredstava javnog informisanja, predškolskih i školskih ustanova, saradnju sa veterinarskom službom i inspekcijama, društvima za zaštitu životinja, lovačkim udruženjima, ekološkim organizacijama, kinolozima...itd.

U realizaciji Programa smanjenja broja napuštenih životinja učestvovali će radnici

JU.Vet.stanica Bujanovac, udruženje za prava i zaštitu životinja , veterinarska inspekcija, opštinske inspeksijske službe, mediji i građani opštine Bujanovac.

Komentar obrazloženja:

U saradnji sa udruženjima (lovackim i kinoloskim) i Veterinarskom stanicom u Bujanovcu procenjeno je da na teritoriji opštine ima oko 4 500 pasa, **od kojih su 1200-1600 psi lualice Ostali su u domaćinstvima i nisu svi evidentirani(obeleženi).**

Svaki neevidentirani pas koga vlasnik izbaci na ulicu postaje pas lualica i predstavlja opasnost za građane, a odgovornost za posledice njegovih napada na građane i imovinu pada na teret lokalne samouprave.

Obeležavanjem pasa uvećava se odgovornost vlasnika, koji svoje ljubimce ne mogu olako izbaciti na ulicu(po broju mikročipa, lako je naci vlasnika psa). Neodgovorni vlasnici će snositi sve materijalne troškove za posledice dela koje napravi pas (napadne osobu, druge životinje...) kao i troškove hvatanja i zbrinjavanja psa u prihvatilište.

Praksa je pokazala da se primenom mera: obeležavanja pasa, kastracijom i sterilizacijom, udomljavanjem, edukacijom građana, drastično smanjuje broj pasa lualica. Primenom svih ovih mera iz Programa **kapacitet izgrađenog prihvatilišta će biti dovoljan za teritoriju opštine Bujanovac.** Prvi značajniji dugoročni rezultati se mogu očekivati krajem 2009. godine. Sve gore navedene mere predviđene Programom su neophodne kako bi se kroz vreme i edukaciju podigla svest o shvatanju odgovornosti (lične i materijalne) vlasnika svakog psa i time otklonio uzrok problema.

ZAKLJUČAK

Prihvatilište treba da počne sa radom najkasnije do 30. 06. 2009. godine do kada je potrebno obezbediti deo nedostajuće opreme da bi se Program smanjenja broja napuštenih životinja počeo sprovoditi u praksi.

Potrebno je dopuniti,ili izmeniti odluku o držanju domaćih životinja.

- 1. Hvatanje, neškodljivo uklanjanje pasa sa ulica i javnih površina, kao i poslove upravljanja prihvatilištem vrši JU Veterinarska stanica Bujanovac.**
- 2. Poslove hvatanja i prevoza napuštenih životinja u gradu Bujanovac i naseljenim mestima vrši JU.Veterinarska stanica Bujanovac.**

Smatramo da bi usvajanje i realizacija ovog projekta - Programa doprinela da se na jedan progresivan, a iznad svega human način promeni naš odnos prema napuštenim životinjama, a samim tim i slika o nama samima pred našom javnošću, kao i pred našim prijateljima koji posećuju naš grad.

PREDLOG PROJEKTA REŠAVANJA PROBLEMA-DOSTAVITI:

1. **Predsjedniku opštine**
2. **Predsjedniku skupštine opštine**
3. Članovima opštinskog veća
4. Veterinarskoj inspekciji
5. Komunalnoj inspekciji

U Bujanovcu

01.06.2009.g.

Podnosioc projekta

Dr vet.med. Miodrag Milkovic